

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

КОВАЛЬСЬКА ВЕРОНІКА ВОЛОДИМИРІВНА

**ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ ДОХОДІВ ТА ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ
УСТАНОВ**

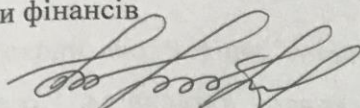
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

Автореферат на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2022

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник: кандидат економічних наук Григорів Ольга Орестівна, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, доцент кафедри фінансів

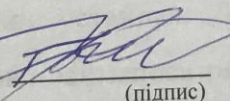

Рецензенти: кандидат економічних наук Крпельницька Світлана Орестівна Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, доцент кафедри фінансів

Захист відбудеться «23» грудня 2022 р.

Дипломну роботу надано до захисту «22» листопада 2022 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Іван БАЛАНЮК

(ім'я та прізвище)

Загальна характеристика роботи

Актуальність дослідження. Доволі специфічними об'єктами обліку в бюджетних установах є доходи та видатки. У загальній системі бухгалтерського обліку бюджетних установ саме облік доходів і витрат є найскладнішим і найвідповідальнішим та потребує найдокладнішого розроблення й всебічного опрацювання.

Доходи бюджетних установ втілюють у собі основне джерело їх діяльності, а видатки дають змогу аналізувати її ефективність та оптимальність використання бюджетних асигнувань, тому відповідна організація обліку і контролю вказаних об'єктів визначає результативність діяльності бюджетної установи.

Проблеми обліку і контролю доходів і видатків бюджетних установ розглядалися у наукових працях відомих учених-економістів. Зокрема, Свірко С. В., Кладницька Т. А. та Левицька С. О. займалися дослідженням понятійного апарату, детально вивчали підходи до визначення поняття «доходи бюджетних установ». Дослідженням сутності поняття «видатки бюджетних установ» займалися ряд дослідників: Карпенко Н. Г., Котова С. С., Тополенко Н. М., Лондаренко О. О., Бондаренко Н. М., Дейкало Л. Є. та Юрченко О. Б. опрацьовували порядок класифікації доходів і видатків бюджетних установ. Особливу увагу в наукових роботах питанню організації контролю за доходами і видатками бюджетних установ приділяв Крупко М. П. Зарубіжні тенденції бухгалтерського обліку доходів і видатків бюджетних установ вивчав Кугай І. В.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана в межах науково-дослідної тематики кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника «Розробка організаційно-економічного механізму

удосконалення функціонування виробничо-господарських структур регіону (номер державної реєстрації 0111U000875)».

Мета і завдання. Метою магістерської роботи є обґрунтування методичних та практичних питань організації обліку і контролю доходів і витрат бюджетної установи, а також розробка шляхів їх вдосконалення. Відповідно до поставленої мети, у дипломній роботі визначено наступні завдання:

- визначити сутність доходів і видатків та їх класифікацію у бюджетних установах;
- дослідити теоретичні аспекти проведення аудиту доходів і видатків у бюджетних установах;
- розглянути нормативно-законодавче регулювання обліку доходів та видатків у бюджетних установах;
- оцінити організацію обліку, аудиту доходів та видатків у Прикарпатському університеті імені Василя Стефаника;
- провести аналіз доходів і видатків від обмінних та необмінних операцій;
- розглянути специфіку організації аудиту доходів і видатків;
- запропонувати методи удосконалення обліку доходів та видатків бюджетної установи;
- визначити напрями оптимізації структури доходів і видатків бюджетних установ;
- запропонувати підходи щодо покращення організації аудиту.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку і аудиту доходів і видатків у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів організації обліку та аудиту доходів і видатків у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та завдань були використані дані методи дослідження: діалектичний, аналітичний та системний метод, індуктивний, дедуктивний, метод наукової абстракції, узагальнення та порівняння, методи формальної логіки та моделювання, систематичного спостереження, аналіз інвестиційного проекту.

Інформаційною базою дослідження будуть законодавчі та нормативно-правові акти, праці науковців, видання, інтернет-ресурси, фінансова звітність Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що в роботі узагальнено та проаналізовано основну наукову та методичну літературу з обраної теми дослідження.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування наданих пропозицій щодо вдосконалення методики ведення обліку і аудиту доходів і видатків у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Особистий внесок магістранта. Магістерська робота є самостійно виконаною науковою працею здобувача. Наукові рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення обліку доходів та видатків у бюджетній установі, викладені в дисертаційній роботі, є особистими розробками магістранта.

Апробація результатів. Основні положення роботи викладено та обговорено на Національній науково-практичній конференції «Вектори розвитку науки і бізнесу в глобальному середовищі: тренди та перспективи».

Структура обсягу роботи. Дипломна робота викладена на 90 сторінках машинописного тексту, складається зі вступу, 3 розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та 5 додатків. Робота ілюстрована 21

таблицею, 10 рисунками. Список використаних джерел містить 42 найменування на 6 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 **«Теоретичні аспекти обліку доходів та видатків, ведення аудиту та їх нормативно-законодавче регулювання у бюджетних установах»** визначено сутність доходів та видатків, проаналізовано їхню класифікацію, визначено основні аспекти ведення аудиту доходів та видатків та опрацьовано нормативно-законодавче регулювання щодо обліку доходів та видатків у бюджетних установах.

У розділі 2 **«Аналіз та організація обліку, аудиту доходів та видатків у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»** здійснено оцінку організації обліку, аудиту доходів та видатків у Прикарпатському університеті імені Василя Стефаника; проведено аналіз доходів і видатків від обмінних та необмінних операцій; розглянуто специфіку організації аудиту доходів і видатків.

У розділі 3 **«Шляхи вдосконалення організації обліку та аудиту доходів та видатків у бюджетних установах»** запропоновано методи удосконалення обліку доходів та видатків бюджетної установи; визначено основні напрями оптимізації структури доходів і видатків бюджетних установ; запропоновано підходи щодо покращення організації аудиту.

ВИСНОВКИ

Специфіка діяльності бюджетних установ, в основному, ґрунтується на їх зовнішньому фінансуванні. Тому, це породжує необхідність впровадження таких напрямів їх роботи, як планування доходів і витрат бюджетної установи та звітування щодо виконання кошторису.

Доходи і витрати бюджетної установи є основними об'єктами обліку. Проведений аналіз щодо визначення сутності поняття доходів бюджетних установ дав можливість визначити однозначність даного тлумачення як міжнародним, так і національним законодавством.

Проведене дослідження дозволяє сформулювати наступні висновки і пропозиції:

1. Розглянуто сутність доходів та видатків у бюджетних установах, їх класифікацію, та визначено, що достовірній облік доходів і видатків займає фундаментальну роль у життєдіяльності установ бюджетного характеру. Тому, важливо оптимально оцінювати і класифікувати як і доходи, так і видатки бюджетної установи. Це дасть змогу, своєчасно та правильно вести бухгалтерський облік, вчасно виявити можливі помилки та швидко їх виправити.

2. Визначено теоретичні аспекти проведення аудиту доходів і видатків у бюджетних установах. Ведення аудиту за доходами і видатками є надзвичайно важливими, адже доходи і видатки займають найважливішу роль у діяльності установи. Тому, визначено, що модель проведення аудиту повинна включати в себе планування (у процесі якого обирається найбільш допустимий перелік контрольних процедур, об'єктів і джерел надання інформації), обґрунтування параметрів моделі аудиту, а також організацію та методику аудиту.

3. Досліджено нормативно законодавче регулювання, яке дало змогу оцінити стан нормативної бази та правильність ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в університеті, та сформулювати весь спектр необхідних елементів для якісного запровадження системи регулювання у практику установ бюджетного характеру.

4. Особливості організації обліку доходів і видатків університету визначаються у поділі доходів і витрат на обмінні та необмінні операції. Для ведення обліку доходів університетом застосовують рахунки – 70, 71, 74, 75,

а для ведення обліку витрат – 80,81,84,85. Господарські операції теж мають певні особливості, адже правильне відображення доходів і видатків є першочерговим для ведення обліку. Також, особливістю є те, що всі понесені витрати повинні мати цільове призначення.

5. Аналіз доходів та видатків за обмінними і необмінними операціями показав, що доходи за обмінними операціями, порівняно із 2019 роком зросли на 58082,8 тис. грн.. доходи від необмінних операцій зросли на 10420,7 тис.грн. дане зростання відбулось за рахунок збільшення трансфертів. Щодо обліку витрат, то вони теж зросли. Левова частка зростання припадає на витрати на оплату праці та відрахування на соціальні заходи. Загалом, витрати від обмінних операцій збільшились на 77354,8 тис.грн., а витрати від необмінних операцій - 94826,4 тис.грн.

6. Щодо специфіки організації аудиту, особливість таких об'єктів обліку як доходи та видатки установи бюджетного характеру, вагомість надання повної та правдивої інформації про них зумовлює присутність ряду процедур проведення аудиту. До них відносять розмежування повноважень та обов'язків, документальне оформлення, звірку даних, нагляд.

7. Для удосконалення методів обліку доходів та видатків бюджетної установи запропоновано ведення управлінського обліку. Наразі, управлінський облік не часто застосовується на практиці. дії облікових працівників зводяться до правильності відображення господарських операцій в обліку та звітності й контролю за своєчасністю здійснених розрахунків. Управлінський облік дасть змогу своєчасно виокремлювати основні проблеми установи в поточній діяльності, і, вирішити їх.

8. Напрями оптимізації структури доходів і видатків у бюджетних установах полягають у відкритті додаткових рахунків. У роботі запропоновано вести детальний облік доходів і витрат, конкретизувати їх. Дана модель рахунків дасть змогу більш точно вести бухгалтерський облік, правильно розділяти витрати та доходи за певними видами та оптимально відображати їх у господарських операціях.

9. Підходи щодо покращення організації аудиту віддзеркалились у необхідності створення відділу внутрішнього аудиту. Це дало б змогу вчасно реагувати на будь-які проблеми в процесі діяльності. Проте, даний відділ потребує додаткових затрат, що на даний час є зовсім нераціональним. Тому, як варіант, запропоновано покласти часткові обов'язки служби внутрішнього аудиту на заступників головного бухгалтера.

Список опублікованих праць

1. Баланюк Іван Принципи, методи та процедури бухгалтерського обліку в системі облікової політики [Текст] / Баланюк Іван, Жураківська Вероніка // Вектори розвитку науки і бізнесу в глобальному середовищі: тренди та перспективи : матеріали Національної науково-практичної конференції [Тернопіль, 7 листопада 2019 р.]. / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Р. Ф. Бруханський, Н. П. Чорна [та ін.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. -С. 16-18.